

SLOVENSKI NAROD.

Lahja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogrške dežele za vse leto 25 K, za pol leta 13 K, za četrt leta 6 K 50 h, za jeden mesec 2 K 30 h. Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 22 K, za pol leta 11 K, za četrt leta 5 K 50 h, za jeden mesec 1 K 90 h. Za pošiljanje na dom računa se za vse leto 2 K. — Za tuje dežele toliko več, kolikor znaša poština. — Posamezne številke po 10 h. Na naročbo brez istodobne vpošiljatve naročnine se ne osira. — Za oznanila plačuje se od štiritopne petit-vrste po 12 h, če se oznanilo jedenkrat tiska, po 10 h, če se dvakrat, in po 8 h, če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izvolé frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnštvo je na Kongresnem trgu št. 12. Upravnštvo naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari. — Vhod v uredništvo je iz Vegove ulice št. 2, vhod v upravnštvo pa s Kongresnega trga št. 12.

„Slovenski Narod“ telefon št. 34. — „Národna Tiskarna“ telefon št. 85.

Hrvatski katoliški shod.

Pred meseci, ko se je prvič raznesel glas, da se v Zagrebu priredi hrvatski katoliški shod, izrazili smo mnenje, da ta shod ne bo rodil dobrega sadu, nego da bo vplival na hrvatske javne razmere in zlasti na politično življenje isto tako, kakor je vplival prvi slovenski katoliški shod na naše slovenske razmere.

Hrvatski katoliški shod, ki se vrši te dni, nima tako širokega delokroga, kakor ga imajo drugi taki shodi v Cislitvanski ali v Nemčiji. Na hrvatskem katoliškem shodu se namreč niso razpravljala aktualna politična in državno-pravna vprašanja, vsaj direktno ne, dasi bi bilo naravno in potrebno, da se je tako, kakor glede družih zadev, tudi v tem oziru formuliral jasen program. Ni nam znano, alise je to namenoma opustilo iz ozirov na dejstvo, da v teh zadevah ne vlada popolna harmonija niti mej strankami, ki stoje v opoziciji proti sedanjemu sistemu in so se vdeležile katoliškega shoda, ali pa je to preprečila vlada, sicer pa je to postranskega pomena, zakaj že nasvetovane resolucije in njih utemeljevanje kaže dovolj jasno, pri čem da smo.

Te resolucije v zvezi z njih utemeljevanjem so vsekakor velike važnosti, in zdi se nam potrebno, da kot zvesti privrženci hrvatsko-slovenske jedinosti in zagovorniki skupnega ideala, združenja slovenskih in hrvatskih pokrajin v jedno državno-pravno celoto, naravnost povemo, kaj o njih mislimo.

Ne bomo se spuščali v podrobno kritiko omenjenih resolucij in njih utemeljevanja. To je tudi nepotrebno, zakaj vse te resolucije imajo več ali manj jasen značaj, in se iz tega značaja lahko spozna njih tendenca.

Te tendence pa se mi ne moremo veseliti. Katoliški shod v Zagrebu se je postavil na strogo klerikalno stališče in se je z njegovimi resolucijami in njih utemeljevanjem položil temelj programu, ki ga doslej na Hrvatskem ni zastopala nobena stranka in na čigar podlagi pa se hočeš ali nočeš mora

sčasoma ustanoviti popolnoma klerikalna stranka. Taka stranka se samo tedaj ne bo ustanovila, ako ostanejo sprejete resolucije samo na papirju, ako te resolucije ne bodo družega, kakor makulatura, sicer pa prav gotovo.

Izvršitev teh resolucij bo namreč gotovo naletela na odpor, ako ni dobri genij hrvatskega naroda popolnoma zapustil in tedaj mora priti do ločitve. Kako si je tudi misliti, da bi narod kdaj hotel šolstvo izročiti cerkvi, da bi si prisvojili tiste nazore o razmerju mej državo in mej cerkvijo, ki so se razvijali na tem shodu, in da bi priznal stališče, ki ga je zavzel shod glede narodnostnega načela.

Z resolucijami I. hrvatskega katoliškega shoda se je ovrgel velik del onega programa, za čigar izvršitev se je doslej trudila hrvatska opozicija.

Strossmayer je ustanovil hrvatsko vseučilišče in jugoslovansko akademijo znanosti in umetnosti na principu popolne svobode znanosti, katoliški shod pa je z zahtevo, da naj se šolstvo izroči cerkvi, ki svobode znanosti ne priznava, naravnost zatajil ta princip. Hrvatski narod se bori za svojo narodno, kulturno in politično jedinost v imenu narodnega načela, katoliški shod pa je temu načelu zadal udarec v obraz, zahtevajoč, da se papežu vrne posvetna oblast, naj se mu vrne Rim z vsem teritorijem, kar ga je nekoč imel. Katoliški shod je s tem italijanskemu narodu odrekel tisto pravico, ki jo hrvatski narod sam zase zahteva!

To so gotovo jako značilni pojavi. Prišli pa niso nenadoma, nego so se počasi in previdno pripravljali. Tedaj, ko je sedanji škof dr. Mahnič, v svojem „Rimskem Katoliku“ srdito napadal biskupa Strossmayra slikajoč ga kot nekacega liberalca, in ko je vse hrvatsko narodno časopisje odločno se zoperstavljalo Mahničevim naukom, pač nihče ni mogel slutiti, da bode kdaj v Zagrebu shod, na katerem se bodo oznanjali Mahničevi nauki kot evangelij. In to se je sedaj zgodilo. Klerikalizem je v zadnjih letih na Hrvatskem precej napredoval. Zdaj dobe še jezuvite v Zagreb, da vodijo malo

semenišče in gimnazijo, v kateri se vzgoji bodoča hrvatska duhovščina.

Kakšna bo ta duhovniška generacija, si ni težko predstavljati. Že danes se lahko reče, da se bo v nekaj letih na Hrvatskem šopiril prav tak nenaroden klerikalizem, kakor se šopiri na Slovenskem na neizmerno škodo slovenskega naroda.

Če bo to na korist hrvatskega naroda, je jako dvomljivo, saj je v hrvatskih deželah troje veroizpovedanj, in že zdaj le preklicano malo tolerantnosti, gotovo pa je, da sklep katoliškega shoda v Zagrebu ne bodo v korist slovensko-hrvatskemu jedinstvu. Res je, da je shod počastil s svojo udeležbo ljubljanski škof, in da je gospod Povše na njemu lastni trivijalni način obsipal udeležnike z gromovitimi frazami, a kdor le količkaj pozna slovenske razmere, tisti ve, kako malo je vse to vredno. Tiste, ki dejanski goje hrvatsko-slovensko vzajemnost, tiste je katoliški shod v Zagrebu razočaral in osupnil, ker so trdno prepričani, da, če pojde hrvatski narod po tej poti, se ne bo samo slovensko-hrvatsko jedinstvo nikdar uresničilo, ampak si tudi hrvatski narod sam uniči svojo prihodnost.

Preosnova našega hišnega najemninskega davka.

(Predaval odbornik dr. V. Gregorič na drugi glavni skupščini društva hišnih posestnikov v Ljubljani dne 18. maja 1900.)

(Konec.)

Avstrijski davek na poslopja izvira iz leta 1820 in je bil l. 1882 deloma izpremenjen. Tako visoki najemninski davki kakor v Avstriji ne obstoje sedaj v nobeni državi na svetu, in že čast države bi zahtevala, da vendar tudi Avstrija sledi že enkrat vzgledu družih kulturnih držav glede enakomernega in sorazmernega obdavčenja hišne najemnine.

Preosnovo našega hišnega najemninskega davka pa si moremo misliti le na ta način, da se izpremeni iz dosedanega zastarelega dohodninskega davka v čisti davek resničnih osebnih dohodkov iz poslopij.

Stanovanje je blago kakor vsak drugo, zato se mora najemninska cena ravnati le po proizvajalnih stroških. Najemninska cena je potemtakem sestavljena sledeče:

- 1) Iz obrestij od zidalnih stroškov, ki so ob jednom prava najemninska vrednost stnovanja.
- 2) Iz vzdrževalnih stroškov.
- 3) Iz davčnih prispevkov, kateri so v Avstriji zaradi izredne visokosti hišnega najemninskega davka precejšen del vse najemninske cene.

Od teh treh postavk pa tvori le prva resnični, realni dohodek hišnega posestnika, dočim sta drugi dve prav za prav le tekoči postavki v hišnem računu, in zato se niti prištevati ne morejo davčnim virom. Tako so torej deželne in občinske doklade sicer vštete v najemninski ceni, katero dobi hišni posestnik, a je mora takoj zopet odšteti, in nerazumljivo je torej, kako se morejo smatrati kot davka prosti dohodek iz hišne posesti, in kako morejo biti podvržene hišnemu najemninskemu davku.

To si moremo razlagati le na ta način, ker naš hišni najemninski davek kot dohodninski davek obdavči ves znesek ne glede na to, ali je ta tudi resnično dohodek davkoplačevalca.

Z vsjo odločnostjo se mora torej zahtevati, da se slednjič vsi direktni davki preosnujejo v enakomerno obdavčenje s tem, da se bode oziralo le na istinite osebné dohodke. Temeljite spremembe, ki bi bile v to potrebne, naj ne strašijo nikogar. Stari pridobninski davki ne smejo več obstajati kakor davčne mumije poleg sumarično cenjenega splošnega osebnega dohodninskega davka.

Iz povedanega je samo po sebi umevno, da se morejo deželne in občinske doklade po preosnovi hišnega najemninskega davka računati le kot čisti davki od resničnih osebnih dohodkov iz hišne posesti in se morajo torej n. pr. pri odmeritvi deželnih doklad od kosmate najemnine poleg vzdrževalnih stroškov odšteti tudi v prejšnjem letu plačane občinske doklade in hišni najemninski davek, pri odmeritvi občinskih doklad pa se morajo odšteti poleg vzdrževalnih stroškov tudi v

LISTEK.

Josipa Stritarja „Dodatni spisi“.*)

Spisal Slavko Filipič.

I.

Josip Stritar stopa s to zbirko pred nas kot polemikar. Leposlovje stoji v ozadju, osebni nazori avtorjevi imajo prvo besedo. Tako je že v prvem delu, z lirskimi poezijami, ki obujajo ponekod spomin na Rückertove „Geharnische Sonette“. Zlasti „Dunajski soneti“ naredo ponekod vtisk, kakor bi bili onim nekoliko sorodni. Večinoma je to polemika v rimah. Pisana je jako živo, oblika, ki jo je Stritar vedno zelo čislal, je brez ugovora; ali mlajša generacija, ki ni sodelovala v onih domačih političnih bojih, razume le malo te dnevne poezije. Trajne vrednosti je v „Dunajskih sonetih“ pač dovtipnost in pristna strast. Zdi se mi, da nekatere snovi, ki jih je Stritar porabil, sploh niso zelo primerne za poezijo. Pri večini „Dunajskih sonetov“

*) Izdala Ig. pl. Kleinmayr in Fed. Bamberg.

pa bi moral mlajši, in morda tudi marsikakšen starejši bralec, vzeti časopise one dobe v roko in prav pridno po njih brskati, da bi razumel to poezijo.

Dnevnegega pomena so tudi druge pesmi, ki so izšle ob raznih prilikah kot prave prigodne pesmi. Tudi največji pesniki so se večkrat postavili v službo dneva kot „Gelegenheitsdichter“, ali gotovo vé Stritar sam, da take poezije nikdar ne morejo biti tako pretenzivne, kakor one, ki so spisane bolj „sub specie aeternitatis“. Za to jih je menda tudi uvrstil med dodatne spise.

Izmed poezij te zbirke se mi zdi najvažnejša „Olga“. Novela v verzih. Lepe, čiste rime, ali da je Stritar napisal to novelo v nevezani besedi, bi bilo težko, povedati kaj o njej. Realistična struja se morda res nekđaj umakne novim oblikam pisateljavanja — kdo bi hotel biti prorok? — ali toliko je pri nas vendar vplivala na književnike in na bralce, da nam tista romantika, ki veje iz „Olge“, ne more več zadostovati. Pesem obsega v posameznostih marsikaj lepega. Nekatere momentne slike iz narave so prav dobro zadete, tu in tam se najdejo prav lepe misli; na mestih

se kaže zdrav humor. Radi verujemo, da je mogoče, kar novela pripoveduje; ali to nam je premalo. Zgodi se preveč, da bi nas zadovoljilo vse, kar je resnično. Olgi in pa tistemu „nerodnemu učenjaku“ je morda vse, kar oni verzi pripovedujejo, važno; gotovo. Ali čitatelju, ki človeško čuti in ki bi v enakem položaju znabiti mislil, da na vsem svetu ni važnejših dogodkov od njegovih doživljajev, se zdi ta tuja usoda premalenkostna v primeri z obsegom spisa. Vrednost „Olge“ tiči torej le v obliki. Kar se tega tiče, je Stritar pač velik mojster. Kakor je bil vedno strog napram drugim pesnikom glede forme, tako tudi napram sebi. Vendar pretiranost vsebini kaj lahko škoduje.

Tudi o „Drobižu“ — zbirka „ksenij“ — se mora enako soditi; prav dobre stvari so vmes, pa tudi take, ki izzivajo močno nasprotovanje. „Mrtvaški ženin“ je lep prevod iz češkega po Erbenu.

Med prozaičnimi spisi je na prvem mestu berilo o Levstiku. Za ta spis zasluži avtor toplo hvalo. Mnogo krive sodbe je s tem popravljene in karkoli se bode še o Levstiku pisalo, se bode vsaj deloma moralo naslanjati na Stritarjev opis zna-

čaja tega nesrečnega našega pisatelja. Le škoda, da čitamo v tem smislu morda nekoliko preveč — ne o Levstiku, temveč o Stritarju.

Ostali sestavki v prozi: „Nova pota“, „Dunajska pisma“ in „Kritična pisma“ so vseskozi polemična. Ne gre se torej za slovstveno oceno teh spisov, temveč za nazore, ki jih Stritar v njih izraža. Brez obzira na stališče moramo priznati jako živahno, temperamentno pisavo; v stvari pa se naša mnenja pogostoma ločijo. Ako konstatiram, da Stritar ni absolutno konsekventen, ne izrekam s tem graje. Dоследnost je pogostoma samo znamenje slabosti. Errare humanum est, in razven papeža ga ni nezmožljivega človeka na svetu. Zdi se mi veliko bolj dostojno, zmoto, kadar jo izpoznamo, priznati, kakor pa zaradi nekake abstraktne doslednosti svojo trobiti, tudi če že sami vemo, da melodija ni prava.

Stritar je napisal mnogo o modernih literarnih strujah. Spominjam se nekaterih pisem, ki so našla pot v javnost. V njih je Stritar blagoslovil marsikaj, kar še v dodatnih spisih preklinja. Tu je avtor še velik nasprotnik „moderne“, zlasti Zola mu

prejšnjem letu plačani zneski za hišni najemninski davek in za deželne doklade.

Kar se tiče tega, kako bi vplivala tu omenjena preosnova na visokost hišnega najemninskega davka, bi se ta davek že sam po sebi zmanjšal, a bi bil vendar še vedno večji kakor v nemški državi.

Čisto krivo je mnenje, da bi se hišni posestniki vsled znižanja hišnega najemninskega davka kaj obogatili, kajti cena stanovanja se ravna po tem, koliko stranke po njem povprašujejo ali koliko ponujajo.

Sploh pa ima hišni najemninski davek radi potrebne dela pri hišni upravi bolj značaj pridobninskega davka in bi se moral torej tudi meriti le s precej višjimi davčnimi postavkami pridobninskega davka.

To poročilo St. Pöltenskega društva hišnih posestnikov končuje z besedami:

„Slednjč opozarjamo pa hišne posestnike avstrijske, da se pridružijo tem pravičnim zahtevam ter zahtevajo z ustanovitvijo krepke organizacije in z energičnim vplivanjem na naše zastopnike v parlamentu, to že davno potrebno preosnovo naših hišnih davkov.“

Jaz mislim, da se more tudi naše društvo hišnih posestnikov v Ljubljani povsem pridružiti tem izjavam. Ako večkrat obravnavamo taka vprašanja, ki se tičejo splošnih interesov, se bodo tisti, ki so pri tem vdeleženi, bolj tesno oklepali drug drugega. Če se to zgodi sprva v provincijalnem ali mestnem društvu, je s tem storjeno že prvo delo za resnično uspešno gospodarsko politiko v državi. Kajti le če so predpogoji za pametno gospodarsko politiko tukaj, le tedaj moramo korakati dalje k reševanju večjih splošnih vprašanj. Pojdimo po tej poti medsebojnega podpiranja in spoznavanja, da je prepotrebno, da skupaj držimo ne le pri nas, temveč tudi drugod; umetno skovana nasprotstva neštevilih strank in narodnostij v Avstriji naj izginejo, saj gotovo ne koristijo skupnim interesom prav nič, temveč le posameznim osebam in stanovom. Γνωθί σ'αυτόν, „spoznavaj sebe samega“, — je bilo napisano na deliškem preročišču. Kako lahko bi bilo v interesu skupnosti, če bi se držali tega izreka. Sicer je pot do spoznanja samega sebe precej dolg, trnjev, kajti to spoznanje zahteva poprej bodisi pri posamezniku ali pri narodih nekako „Sturm- und Drang-periode“. Upajmo, da bomo imeli pri nas v Avstriji kmalo to perijodo za seboj, da se nam odpre široko polje gospodarskega dela v interesu posameznih stanov, v interesu naše skupne monarhije.

V Ljubljani, 6. septembra.

Razpust državnega zbora

je, kakor poroča „Neue Freie Presse“, sklenjena stvar. „Grazer Tagblatt“ pa so brzojavili z Dunaja, da cesar še ni odobril Körberjevega predloga, naj se parlament razpusti. Splošno se govori, da se odloči cesar šele potem, ko se vrne z manevrov v Galiciji. Potemtakem bi bila kriza odgoda ali raztegnjena na tri tedne. Baje so Poljaki in nemški klerikalci proti razpustu državnega zbora, ker marsikak poslanec izgubi svoj mandat ali pa ga obdrži le z največjimi denarnimi žrtvami ter s pomočjo

je pravi izmeček piscočega človeštva. Znano je, da ta Stritarjeva sodba ni bila osamljena; saj je še danes vse polno kritičarjev, ki ne najdejo v spisih velikega Francoza nič drugega, kakor pornografijo. Tako nekako je tudi Stritar takrat sodil. V „Drobižu“ mu je že posvetil poseben verz:

Če res francozki so ljudje
vsi, kakor ta Zola nam pravi,
atlantsko pride naj morje
ter vso zalego to odplavi.

Danes vemo, da je Zola pač eminentno francozki pisatelj, ali takih ljudi, kakor jih on opisuje, najdemo tudi med Germani in Slovani in drugimi narodi. Pa danes ne sodimo Zole samo po romanu „Nana“, in vemo, da zna, in da rad z navdušenjem in z vso nedosežno krasoto svojega jezika opisuje dobroto in plemenitost, kakor z vernimi barvami slika podlost in grozoto, ne ker bi mu ugajalo, brskati po gnoju, temveč ker hoče poboljšati in vzgajati.

Pač pravi Stritar, da to ni naloga umetnosti, poezije. Ali tu je avtor nedosleden, ne iz boljšega izpoznanja, temveč iz strasti. Tudi njegovi „Dunajski soneti“ niso taki, kakor on hoče, da bodi poezija.

vlade. Zategadelj skušajo baje zlasti Poljaki odvrniti pretečo nevarnost. V to svrhu so šli h Körberju poljski voditelji Dzieduszycki, Kozłowski in Bilinski. Danes pa pride še Jaworski. Nemci trdijo, da bo Körber odstopil, ako cesar njegovega predloga glede razpusta državnega zbora ne sprejme. „Neue Freie Presse“ poroča, da se bodo vršile nove volitve kmalo po razpustu, „Neues Wiener Journal“ piše, da se razpišejo nove volitve vsaj osem tednov po razpustu, radikalni češki listi pa menijo, da se bodo nove volitve izvršile v prvi polovici decembra.

Krvavi izgredi v Sarajevem.

„Narodni Listy“ poročajo o velikih izgredih in poulčnih bojih v Sarajevem v predvečer sultanovega jubileja. Mohamedanci so se že dalje časa pripravljali na proslavo jubileja Abdula Hamida. V predvečer so bile vse džamije okrašene z raznobojnimi svetilkami in lampijončki. A tudi privatne hiše so se pripravile na veliko razsvetljavo. Zlasti lepe so bile ulice Sarači, Bazrdžany in Baš Čaršija, kjer so bile videti ovenčane podobe sultana in napisi. Okoli 6. ure so začeli hoditi policijsti od hiše do hiše ter sporočali, da je prepovedano razsvetljevati na slavo sultana. Mohamedanci so odgovorili, da jim ne sme nihče prepovedati proslavljanja svojega suverena in glavarja svoje cerkve. Prepovedi ni poslušal nihče. Črez pol ure je bil razsvetljen ves mohamedanski oddelek mesta. Policijsti pa so začeli ugašati sveče in lampijončke, jih jemati doli in razbijati. Mohamedani so glasno mrmrali. Kmalu so se zbrali na Baš-Čaršiji pred Imaretem ter napadli policijo. Policijski stražmojster je bil teško ranjen in prenešen v bolnišnico. Ostali policijsti so morali bežati. Nato je poklicala policija ognjegasce. Ognjegasci so prišli z brizgalnicami ter začeli brizgati na razsvetljena okna in povsod kjer so bile luči. To je razkačilo Mohamedance še hujše. Naskočili so gasilce in v desetih minutah so bile razbite vse brizgalnice. Na povelje vlade je tedaj prihitelo troje kompanij vojakov, z njimi pa je prišla vsa policija in oddelek orožništva. Vojaki, policijsti in orožniki so naskočili narod z bodali. Mnogo je bilo ranjenih, vojaki so šli preko njih. Končno je bilo ljudstvo razgnano in ulice zaprte. Seveda je mohamedansko ljudstvo sila razburjeno, zato se je batil v Sarajevem in drugod novih nemirov. Iz cele Bosne in Hercegovine so odšle v Carigrad deputacije čestitat sultanu. Morda je to razjezilo vladu in policijo. Kallaya so ti nemiri jako blamirali, saj trdi vedno, da so Mohamedanci z našo vladu docela zadovoljni.

Vojna Američanov na Filipinih.

Po špansko-američanski vojni so zasledili Američani glavne točke Filipinov ter proglasili Filipine za svoje. Toda Tagali so vojno proti Američanom nadaljevali ter jo nadaljujejo že dve leti. Veliko denarja, mnogo vojaštva so že izgubili Američani na Filipinih, celo največje krutosti, ki so prava sramota XIX. veka, ne ostrašijo Tagalov, nego se bore dalje proti svojim „reševalcem“ španske vlade. Zadnje poročilo nadpoveljnika generala Maca Arthurja obsega dobo od 25. julija do 2. septembra. V tem tednu je 55 američanskih vojakov na Filipinih umrlo vsled bolezni, 4835 pa je ležalo bolnih. Vojaške ječe so prenapolnjene. Z vsako ladjo v San Francisco odhaja veliko vojnosočno obsojenih ali zblaznelih vojakov. Število radi disciplinarnih prestopkov kaznovanih vojakov je tako veliko, da primanjkuje ječ, in da jih zategadelj izpuščajo prej, kot je določeno. Američani se imajo boriti torej na Filipinih z neukrotljivimi vstaši, s podnebjem in z nediscipliniranostjo svojega vojaštva. Razumljivo je potem, da noče Mac Kinley v ožgled predsedniškim volitvam ničesar slišati o večjih vojaških podjetjih na Kitajskem. Kakor Angleži v Južni Afriki, imajo Američani s Filipini le ogromno materialno in še večjo moralno škodo.

Dopisi.

Iz Trziča, 4. septembra. Celih 14 dni je rabil neznan „Slovenčev“ dopisnik, da je odgovoril na notico o blagoslovljeni šnopsariji v Trziču, ki jo je priobčil „Slov. Narod“ dne 18. avgusta. Šele 1. septembra je „Slovenec“ priobčil odgovor. In še kakšen odgovor. O joj! „Slovenčev“ dopisnik kratko malo taji. To je stara navada klerikalcev. Saj uči znani Liguori, da se sme za

„dober namen“ tudi po krivem priseči. Kaj bi se torej ne smelo tajiti! „Slovenčev“ dopisnik toraj taji, in ker ve, da pošten človek klerikalcu sploh ne verjame, „Slovenec“ pa še posebno ne, saj se je temu listu že stotisočkrat dokazalo, da laže, zato bi poštenjak rad ljudstvo opeharil in razpisuje za strah 100 K nagrade onemu, ki dokaže v „Slovenskem Narodu“ objavljeno notico o konsumu v Trziču. Stvar nas zelo zanima, in radi bi zaslužili teh 100 K. Za dokaze nas ni skrb. Ves Trzič ve, da smo pisali resnico. Če bi bil storili konsumu kako krivico, bi bil ta že davno tožil „Slov. Narod“. Ali naši konsumniki ne bodo tožili, ker vedo, da imamo dovolj priči na razpolago. Kako smešna sleparija je ta razpisana nagrada 100 K, se vidi iz tega, da se razpisalec niti podpisal ni. Kje se bo torej dobila tista nagrada? Sicer pa so klerikalci že večkrat razpisovali nagrade za ta in oni dokaz, a kadar se je tisti dokaz doprinesel, so se vedno potuhnili in niso ničesar plačali. Znan slovenski profesor čaka menda že 20 let za tako nagrado. Klerikalci so jo bili razpisali, če dokaže, da je kdaj kak jezuit učil, da namen posvečuje sredstva. Dottični profesor je to jasno in neovržno dokazal, a nagrade še danes ni dobil. Če hoče „Slovenčev“ dopisnik veljati za poštenega človeka, naj deponira razpisanih 100 K pri kakem nevtralnem gospodu, potem postrežemo takoj z vsemi pripomočki za dokaz resnice, da je ona žena res tako govorila o konsumu, kakor je poročal „Slov. Narod“ z dne 18. t. m. Mi bi lahko navedli še več tacih podatkov, pa si jih bomo prihranili za drugi pot, če bo morda še kako nagrado dobiti. Torej — denar na mizo!

Iz Škofje Loke, 5. septembra. Občinstvo spodnjega trga se pritožuje, da, odkar obstoji mlekarja, ni ne podnevi ne ponoči miru. Vozovi, ki vozijo mleko v mlekarjo, dirjajo po spodnjem trgu s takim ropotom, da ni moči razumeti samega sebe. Razun tega je sredi ulic napeljan kanal, kar povzroča še večji ropot. Ali ne velja jednaka postava tudi za spodnji kakor za gornji trg?, namreč, da se ne sme po mestu hitro voziti. Želeti bi bilo, da bi se skrbelo za mir in red tudi v tem delu mesta. Prosi se tudi, naj se napravijo jednake tablice, kakor so na gornjem, tudi na spodnjem trgu.

Iz Ljutomera, 5. septembra. (Slomšekova slavnost) na male maše dan se bode vršila veličastno. Korporativno se bode vdeležilo slavnosti 12 gasilnih društev iz Ljutomerskega okraja, gasilno društvo od sv. Jurija na Ščavnici, iz ormoške okolice in iz Trgovišča, veteransko društvo iz Svetinj, strelski tržanski kor iz Veržeja ter „Celjski Sokol“ z zastavami. Čez Ormož prihajajoči celjski Sokol bode slovesno sprejet na Kamenščanku, od koder ga bode vodilo v Ljutomer 30 murskih poljancev na konjih. Naše poturice se malo kisle držijo; najprej so polili s črnilom jedno slovensko trobojnico, potem so prilepili sramotilne plakate — vse snov za sodne obravnave — potem so lagali po nemških časopisih o turnarjih, kolesarjih, ki bodo prišli na pomoje, a naše ljudstvo se samo mirno pripravljalo na Slomšekovo slavnost v Ljutomeru, ki mora postati vrstnica s Ciril-Metodovo slavnostjo leta 1863, s prvim slovenskim taborom leta 1869 in z velikansko Miklošičevo slavnostjo leta 1883.

Svetovna razstava v Parizu.

XL

Drugo polje umetno-obrtniške delavnosti, na katerem igrajo Francozi danes neoporečno prvo ulogo, je keramika. Ta je sploh postala nekaka ljubljenska vsega umetno-obrtniškega delovanja in se goji ne samo pri Francozih, nego tudi na Danskem, na Nemškem in na Holandskem s prav lepimi uspehi. Staroslavna gojišča te stroke, Sèvres, Meissen, Berlin itd. morajo zastavljati vse sile, da ohranijo svoje prvenstvo, in vendar se posreči malim manufakturam vedno iznova, da kaj ustvarijo, kar presenetil ves svet.

Sèvres je še danes nedosežen, toda konkurenca postaja čedalje večja. Nove manufakture se ustanovljajo na vseh koncih in krajih, in celo suboparno praktiška Amerika je v svoji manufakturi v Rookwood-Potteryju v državi Cincinnati ustvarila tako originalne porcelanske izdelke, da se jim strokovnjaki ne morejo načuditi.

Kar pa obuja največ zanimanja in si je pridobilo najsplošnejše priznanje, to je francoski grès, preprosti in kar nič dragoceni beloprsteni izdelki. Ti izdelki se rabijo za dekoriranje celih hišnih fačad in za reliefe, a tudi poskus, opremiti s tem materialom celo kopalno sobo, ki ga je storil, kakor je videti v razstavi George Hoentschee, se je jako dobro obnesel.

Moderni keramiki skušajo najraje izkazati svojo spretnost pri umetno-lončarskih izdelkih. Večina teh izdelkov se ima za svoj obstanek zahvaliti slučaju, in kakor se kaže, je doslej naravnost nemogoče, jeden in isti objekt dvakrat popolnoma jednako in dovršeno napraviti. Jeden objekt se posreči, deset drugih se pa ponesreči. Pri vsakem žganju beloprstnih izdelkov se pokaže, kake časih prav neprijetne muhe ima ogenj. Pri beloprstnih izdelkih je namreč odločilni faktor ogenj. Vse je odvisno od njega, on je pravi umetnik. Človeška roka je izvršila samo nekatere priprave, potem pa prepusti vse milosti in nemilosti plamena. Že samo to kaže, da imamo opraviti s popolnoma novo stroko umetne obrtnosti, in da še niso razkrite vse skrivnosti te stroke. Kumovali so pri rojstvu te stroke najboljši proizvođači stare japonske keramike, — ki pridejo tako redkokdaj v Evropo in so bili doslej samo v njihovi domovini po pravi vrednosti cenjeni, — in pa moderna kemija. Od tod ta čudovita finost, ta mehkoča v barvah in ta neposnemna izvirnost, ki daje tem proizvodom tak značaj, kakor da so zrasi v prosti naravi, kakor da so sami iz sebe nastali in niso delo človeške roke. Gotovo je, da ima ta stroka še veliko prihodnost pred seboj. Morda je prav ta stroka poklicana, pripraviti premembo ne samo glede ornamentalne porabe nekih keramičnih izdelkov, ampak tudi glede dekorativne porabe barve v umetni obrtnosti sploh. Kdor to uvažuje, se ne bo čudil, da se navidezno tako priprosti izdelki, kakor so nekatere vaze in lončki tacih umetnikov, kakoršni so Dammouse, Lachenal, Delaherche, Dalpayrat ali za keramično-plastične izdelke plačujejo svote, kakoršne so se doslej plačevale k večjemu za prav lepe izdelke od bronu.

Bižuterija in keramika sta tisti dve stroki umetne obrtnosti, v katerih so se Francozi resnično povzpeli do vrhunca. Kar so razstavili v drugih strokah je — kakor umljivo — sicer vsekakor izvrstno in absolutno lepo, ali se ne razlikuje tako bistveno od izdelkov tiste stroke, ki so jih razstavili drugi narodi, kakor bižuterijski in keramični izdelki. Pred vsemi bi bilo imenovati steklenine, ki sta jih razstavili firmi Gale v Parizu in Daun v Naucyju. To so izdelki, ki so jih ustvarili pravi umetniki.

Nasprotno pa je jedna industrija, ki je nekdanj nosila slavo francoske umetne obrtnosti po vseh deželah, odločno nazadovala in to na celi prog. V mislih imamo izdelke od bronu. Ta industrija se drži že mnogo generacij stare šablone in ne podaja čisto nič novega. To isto velja tudi glede tistih umetno-obrtniških tehnik, ki imajo namen, dekorirati stene in mobilije. Pri teh papirnatih tapetah, tkaninah za mobilije in stene itd., ni opaziti prav nobenega napredka. Reklo se mi je, da je vzrok temu okolnost, da se francoski interieur v zadnjih 50 letih ni bistveno čisto nič predugačil. Res so francoske mobilije sicer dragocene in tehniško lepo izvršene, ali v vsem tem tiči nekaj zastarelega, neka ovenelost. Kdor pregleduje to pohištje, se nehoti spomni pariških zakonov in dobi utis, kakor da so Francozi izgubili veliko svoje nekdanje notranje moči.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 6. septembra.

— V Djakovo odpeljali so se danes zupan Ivan Hribar ter občinska svetnika Anton Klein in Josip Lenče, da se udeležijo slavnosti škofovske petdesetletnice Strossmayrjeve ter se poklonijo o tej priliki v imenu mestne občine ljubljanske nje častnemu članu.

— Kaplan Mavring zaradi častikraja obsojen. Danes vršila se je pri tukajšnjem okrajnem sodišču kazenska razprava o zasebni tožbi župana Franceta Jamnika iz Pijave Gorice proti kaplanu Mavringu zaradi razžaljenja časti. Kakor smo namreč že o svojem času poročali, odklonil je kaplan Mavring Franceta Jamnika kot krstnega

botra, češ, da ne more biti boter, ker je pohujšljivec, in ker daje pohujšanje s tem, da ne hodi k spovedi in v cerkev, in ker rogovili zoper cerkevne naredbe. — Tudi mu je očital, da je očiten grešnik. Gospod Jamnik, ki uživa kot župan in mož v občini popolno zaupanje in vsestransko spoštovanje, čutil se je vsled gori navedene očitane tembolj žaljenega, ker se je napad vršil v žagradu pred krstnim kamnom in v pričlo več ljudi in na prav škandalozen način. — Ko je namreč prišel kaplan v žagrad, vprašal je takoj z vidno jeznim glasom Franceta Jamnika, če bo on boter in ko je ta pritrdil, razkoračil se je kaplan takoj pred njim in s povzdignjenim glasom izrekel gori navedene razžaljive besede. — Kaplan Mavring vedel se je pred sodnijo zelo oblastno in je skušal vplivati tudi na priče. Zagovarjal se je, da je odklonitev tožnika kot botra notranja cerkvena zadeva, katera ne spada pred sodnijo in da se ravna po inštrukcijah. On taji, da bi gojil kako staro sovraštvo zoper gospoda Jamnika rekoč, saj sva še jago skupaj kupila, na kar je Jamnik opomnil: Da, takrat ali zdaj je pa druga jaga. Konstatuje se pa, da je Jamnik pred letom kaplana Mavranga pri škofu zatožil, in da od takas Mavranga Jamnika trpeti ne more. Mavring se je dalje zagovarjal s tem, da ni hotel Jamniku že v cerkvi povedati, zakaj ga kot botra ne pripusti, in da ga je zategadelj pozval, da naj gre z njim v pisarno, da mu bo tam razložil vzrok odklonitve. Zaslisane priče so pa potrdile, da je ta zagovor popolnem izmišljen, in da se je kaplan v obče tako strastno vedel, da so bili vsi preplašeni. Kaplan v istini tudi ni hotel otroka krstiti in tudi v Želimljah se je župnik branil, češ, on se noče Mauringu zameriti. Pač pa so ga krstili potem v Tomišlju, in tamošnji župnik ni našel nobenega vzroka g. Jamnika zavriniti. Kaplan Mavring skušal je krivdo zvaliti celo na škofa ter je patetično izrekel besede: „Ako škof zahteva tako strogo, moramo ubogati“. Toda vsi ti izgovori gospodu kaplanu niso pomagali. Sodnik je obsodil kaplana Mavranga radi častikraje v globo 100 kron ali pet dni zapora in v povračilo pravnih stroškov.

— Zopet jeden! Nadsvedro Peter Bohinjec, župnik v Horjulu in mnogozašlužni ustanovitelj konsumnih društev, je imel 4. t. m. pri okrajni sodniji na Vrhniki kazensko obravnavo radi prestopka po § 312. kaz. zakona (razžaljenje javnih organov pri izvrševanju njih službe), in je bil obsojen na globo 20 K, oziroma 48 ur zapora. Bohinjec je necega orožnika, ko je opravljal svojo službo, javno napadel in zmerjal. Zakon določa za tako dejanje zapor od treh dni do enega meseca, sodnik pa je milostno šel celo pod to določbo in obsodil Bohinjca samo na 20 K. Bržčas se je sodnik prepričal, da je župnik Bohinjec tako malo omikan in slabo vzgojen človek, da si ni bil svest kaznivosti svojega dejanja, kar je sodnik moral smatrati kot posebno olajšujočo okolnost.

— Slovensko gledališče. Za operne predstave bodoče sezone angaževalo je „Dramatično društvo“ sledeče pevske moči: gospico Amalijo Carneri za visoko-dramatične partije; gospodično Elo Nočmi-Volfovo, katera je ravnokar z velikim uspehom na češkem narodnem gledališču gostovala, za mladostno-dramatične in sopranske partije; Polakinjo, gospodično Wando Radkiewicz, katera je bila pred dvema letoma najprijetnejša operna moč slovenskega gledališča, zopet za mezo-sopranske in altovske partije; gospo Irmo Polakovo za subretne in sopranske, operne in operetne partije; nadalje kot junaškega tenorja, Poljaka, gospoda Tita Olševskega, in za basovske, seriozne in buffo-partije gosp. Otokarja Lötzscha, kateri je bil v lanskem letu angažovan pri operi v Curihu, in kateri pride namesto lanskega basista g. Pestkowskega, kateri je stavil tako visoke zahteve, da mu jih slovensko gledališče nikakor ni moglo izpolniti. Režijo opere vodil bo zopet, kakor v prejšnjih letih naš glavni domači operni steber in baritonist gospod Josip Noll. Nove moči so tedaj altistinja Radkiewicz, tenorist Olševski in basist Lötzsch. Gospica Radkiewicz je bila v pretekli sezoni velepriljubljena operna moč v mestnem gledališču v Lvovu, gospod Olševski je pel v Varšavi, Lodzah in Černovicah, gospod

Lötzsch pa v Curihu. Z drugim opernim tenorjem vrše se še pogajanja.

— „Sokolov“ izlet v Vipavo. Kakor je že bilo naznanjeno, se odpelje „Sokol“ v soboto zjutraj z brzovlakom. Zbirališče je polu 6 uri na južnem kolodvoru, odhod ob 5. uri 58 minut. Vožnja do Postojne in nazaj je za III. razred 2 gl. (za poštni vlak), pri brzovlaku se doplača mala diferenca. Za one člene, ki gredo v društveni obleki, preskrbi vozove iz Postojne do Vipave in nazaj društvo „Sokol“. Po vseh pripravah soditi bode vsprejem sijajen, isti dan bodo v Vipavi tri godbe (vojaška iz Gorice, postojinska in veteranska). Vspored je na drugi strani.

— Nemško nasilstvo. Zanimiv prispevek k zgodovini teptanja jezikovne ravnopravnosti na Štajerskem prijavlja zadnja „Domovina“. Ta piše: Štajarski deželni odbor je vrnil občini na Kogu slovenski dopis z opazko, da je uradni jezik štajarskega deželnega odbora nemški, in da je občina prisiljena nemške dopise sprejemati ter jih nemško reševati. Končno še žuga z globo 20 kron, če bi občina tega ne storila v 8 dneh. K temu pripomnimo, da tudi celjska sodišča našemu uredništvu le nemško dopisujejo. Za naše ustne in pismene pritožbe se niti ne zmenijo; dostavljalec vselej pove, da mu je naročeno nemške razsodbe, va bila itd. kar ležati pustiti, če se tudi sprejem ne potrdi. Tukaj ne pomaga posamezniku nobeno upiranje, našim borbam se le posmehujejo. Sveta dolžnost naših poslancev je, da povzdignejo svoj glas z vso odločnostjo na primernem mestu. Saj to je vendar najmanj, kar smemo zahtevati od naših poslancev, da branijo našo enakopravnost pri c. kr. oblastnjah.

— V Slovenski Bistrici je župan Stieger dal cesarjevo zahvalo za izraze udanosti in zvestobe povodom njegove 70-letnice nabiti samo v nemškem jeziku. Slovenci so se pritožili na okrajno glavarstvo.

— Iz Slovenske Bistrice smo prejeli sinoči, za včerajšnji list že prepozno došlo, naslednjo brzojavko: Na pritožbo tukajšnjih Slovencev se je ravno sedaj nabila cesarjeva zahvala tudi v slovenskem jeziku. Slava odločnim narodnjakom!

— Slovenjebistriško učiteljsko društvo zboruje v četrtek 13. kimovca ob 10. uri predpoldan v Slovenji Bistrici po nastopnem vsprejemu: 1. Petje. 2. Zapisnik, poročila in dopisi. 3. Naša organizacija; govori g. D. Pribil. 4. Poročilo o zborovanju „Zaveze“. 5. Vplačanje udnine. 6. Slučajnosti.

— Značilna beseda. Te dni je imela „Societa politica istriana“, (laško politično društvo za Istro) v Pazinu svoj občni zbor. Prišel je tudi istrski zastopnik pete kurije dr. Bartoli. Ta je na dolgo in na široko govoril o parlamentarnih razmerah in dejal: „V obče zanima nas Italijane to, kar se godi v Avstriji, samo do gotove meje.“

— Iz Kamnika se nam piše: Dne 2. septembra t. l. zvečer okoli devete ure zapazili so v Kapljivasi, po domače pri „Vampku“, da se za njihovim hlevom sveti. Na pomoč prišli ljudje so hitro pogasili ogenj. Niso si pa še dobro oddahnili strahu, že se zažari in velikanski ogenj nastane. Goreli so podi grajščaka Šmida v Komendi. Škode je več tisoč, ker mu je zgorelo več poljedeljskih strojev in mnogo neomlačenega žita. Komaj so pa vrli gasilci iz Kapljivasi ta ogenj pogasili, zasveti se tam v Pšenični polici, po domače pri Robasu. Zgorela so vsa gospodarska poslopja, mož, ima, ker je šele pred par leti postavil vsa nova poslopja, gotovo nad 8000 K škode. Sinoči se je pa zopet videl velik požar v smeri proti Komendi. Natančno še ne vemo. Ljudstvo pravi, da zažiga vse jedna in ista zlobna roka. Gorje mu bi bilo, ako bi ga pri zažiganju zasačili. Ljudje so vsi zbegani in straha prevzeti. Pomagati si pa le nihče ne more, kljub temu da so na straži. Tacega hudo delca, če se ga najde, naj se kaznuje, da ne bo imel več veselja požigati. Koliko gorja, žalosti in škode stori!

— Iz Predvora se nam piše 3. septembra: Danes zjutraj ob 1/4. uri nastal je v Hotemozah pri posestniku Hrovatu ogenj, kateri je vpepelil njegova, kakor tudi vsa poslopja sosedja Jakovca. Škoda ceni se nad 6000 kron. Brizgalna z Luže prihitela je na pomoč, ravno tako tudi požarna bramba iz Predvora, St. Jurja in Kranja, katere so delovale s svojim orodjem prav uspešno ter obvarovale druge

posestnike velike škode. Pri tej priliki videli smo brizgalno (hitrofer) predvorske požarne brambe, katera je oddaljeno vodo iz reke Kokre sama donajala, ter z najboljšim uspehom delovala do osme ure. Ta brizgalna je bila naročena pri tvrdki gosp. Czerwaka v Toplicah. Trudu požarnih bramb se je zahvaliti, da je bil ogenj omejen. In ljudstvo razvidilo bode le zopet korist požarnih bramb. Tudi župan St. Jurski, kateri nasprotuje še vedno domači požarni brambi, ter še pobotnice za nakazano podporo podpisati noče, bode kakor je upati, svoje mnenje premenil v korist požarnih bramb, da si bode mogla zgoraj omenjena požarna bramba napraviti toliko potrebne cevi, da bode mogla brizgalna bolj uspešno delovati pri požarih.

— V St. Petru v Savinjski dolini bo v proslavo cesarjeve 70letnice dne 9. t. m. v šoli veselica, katere čisti dohodek je namenjen za šolsko mladino in za učila. Začetek ob 5. uri popoldan.

— Vipavska železnica. Deželni odbor goriški je naročil denarnemu kreditnemu zavodu v Trstu, da takoj naloži pri prometnem denarnem zavodu na Dunaju na razpolago železniškemu ministrstvu svoto 100.000 gl. in to kot prispevek dežele za nakup osnovnih akcij Vipavske železnice. O tem je obvestil deželni odbor tudi železniško ministrstvo. Nadejamo se torej, da se odda delo gradnje železnice v najkrajšem času!

— Mlajše gospode učitelje, kakor tudi gg. abiturijente se opozarja na razpis za drugo učno mesto v Zatičini, „Učiteljski Tovariš“ št. 25. Kraj je zelo mičen, lep in zdrav, pri železnici v središču med Ljubljano in Rudolfovem. Kompetirati je čas do 10. septembra na sl. ces. kr. okrajni šolski svet v Litiji.

— Na kolesu v Pariz in nazaj. Gg. Gombač in Peterlin, ki sta se na kolesu peljala čez Italijo v Pariz in čez Švico nazaj, prideta danes v Ljubljano. Njih športni tovariši se jim peljejo do Medvod nasproti. Zvečer ob 8. uri se zbera ljubljanski kolesarji pri „Lloyd“ na prijateljskem sestanku.

— „Zveza slovenskih kolesarjev“. Kakor dirka, tako je tudi občni zbor „Zveze slovenskih kolesarjev“ preložen, in sicer na dan 23. t. m.

— Pevsko društvo „Slavec“ zbira se povodom udeležitve slavnosti v Nabrežini, v soboto (praznik) dne 8. septembra t. l. točno ob pol 5. uri zjutraj na južnem kolodvoru ter se odpelje s poštanim vlakom ob 1/5. uro v Nabrežino.

— Pevskega društva „Ljubljana“ člani, zbirajo se povodom izleta k pevski slavnosti v Nabrežini, v soboto zjutraj točno ob pol 5. uri na južnem kolodvoru. Odhod s poštanim vlakom ob 1/5. uro.

— Tamburaški klub Viško-Glinške čitalnice priredi v soboto popoldne v gostilni F. Oblaka p. d. pri Francelju na Tržaški cesti št. 26 a koncert.

— Kolesarsko društvo „Borovnica“ priredi v soboto, dne 8. t. m. v prostorih Valentina Fortune v Borovnici veselico s plesom. Začetek ob 6. uri. Vstopnina za osebo 60 v., za rodbine 1 K.

— Tatvina na Glincah. Poroča se nam, da krošnjar A. Verhovec iz Šiške, ki je bil na Glincah v spanju okrađen, ni mogel zaspiti na klopi pred Traunovo gostilno, ker tam nobene klopi ni. Moral je zaspiti kje drugje.

— Nezgoda. Sin deželnosodnega svetnika g. Jenčiča je dne 3. t. m. na potu iz Zatičine v Vir padel s kolesa in se teško poškodoval.

— Nevarega tatu je vjel orožnik Jurca na cesti iz Lesec na Bled. Tat pravi, da se zove Mihael Milečki, in da je iz Trsta. Na sumu je, da je gostilničarju Ferjančiču v Planini ukradel hranilnično knjižico za 247 K in tudi več drugih tatvin izvršil. V Lescah je tat vrzel v stranišče hranilnično knjižico, glasečo se na ime Josipa Legata, na katero je naloženih 200 K, in več vetrihov.

— Podoknico so zapeli včeraj zvečer v Rožnih ulicah „turnarji“ neki gščni. Gruberjevi, ki se v kratkem omoži. Petje nemških pesem in „Heil“-klici privabili so mnogo občinstva, ki si je dalo duška z živjo-klici. Veliko smeja pa je obudil nekdo, ki je na strehi poslušal petje in ki je potem, ko je vse utihnilo, zaklical raz strehe „pereat“.

— Zaradi polnočjske ure se je razjezil neki brivski pomočnik danes ponoči v

Rasbergerjevi gostilni tako, da se je lotil stražnika, ki jo je prišel napovedat. Suval je stražnika v prsa in v noge in ga tudi udaril po glavi. Stražnik pa ni razumel šale in ga je vzel seboj.

— Romarski vlak je pripeljal danes ponoči iz Trsta 1500 romarjev, ki so se podali na Brezje k Mariji pomagaj.

— Pobalinstvo. Danes ponoči so v Tivolskem parku ponočni rogovileži pri vodometu premaknili bronastega dečka.

— Izgubila je neka dama na poti od Karlovske ceste po Florijanskih ulicah do Mestnega trga črn, na pol svilnat dežnik.

— Zanimiva umetna dela. Edisonov „Mignon-Grafofon“ in „čarobna, počjoča in govoreča Pariška lutka“ bodeta razstavljeni od četrtega dne 6. t. m. naprej vsak dan od 1.—7. ure popoldne v posebnem salonu „Narodne kavarne“ (zadnja soba). Lastnica (Hrvatica iz Karlovca) ostane le še nekaj dni tukaj in odpotuje potem v Italijo. Vstopnina 20 vinarjev za odrasle, za otroke 10 vinarjev, je tako skromna, da si vsakdo lahko ogleda ta mehanično-akustična dela.

* Najhitrejša vožnja iz Evrope v Severno Ameriko. Novi parnik „Deutschland“, družbe „Hamburg Amerika-Linie“, ki je 5. julija 1900 iz Hamburga odplul, je vozil iz Plymoutha v Novi York 5 dnij 16 ur in 25 minut.

* Imenitnega psa imajo v New Yorku. Pes Jip je izvrsten berač. A te lastnosti ne vporablja v lastno korist, nego nabira milodare za bolne otroke v otroški bolnišnici. Jip hodi tja, kjer se zbirajo bogati Newyorščani a na hrbtu nosi lesen nabiralnik z napisom: „Darujte kaj za uboge in bolne male v otroški bolnišnici!“ Kako izdatna je pasja prošnja, pričajo milodari, ki jih je nabral pred nekaj dnevi, t. j. okroglih 25000 dolarjev ali nad 100.000 kron. Jip polaga tudi točen račun. Vsaki teden hodi v banko, kjer sprazni blagajnik nabiralnik ter vknjiži nabrano svoto. Potem pa dene pobotnico, in Jip jo nese v otroško bolnišnico. Tako poročajo listi, ki baje nikoli ne lažejo.

Književnost.

— Muzejska izveštja. Vsebina 4. šesitka je tale: Viktor Steska: Naši denarji in kranjske spominske svetinje. — A. Koblar: Paberki iz arhiva cistercijskega samostana v Dunajskem Novem Mestu. — A. Koblar: Troje slavospevov na zmago pri Sisku — Viktor Steska: Dolničarjeva „Bibliotheca“. — I. Vrhovnik: Pismo španjolskega vojaka izpred Gibraltarja z l. 1799. — A. K.: Herrngült, Pfundherrngült, Gültbuch — kaj je to? — Slovstvo. Zlatninske najdbe v Kranju. — Povjest župa in crkva zagrebačkih. — Primus Trubers Briefe. — Römische Strassen und Befestigungen in Krain. — Der comitatus Liupoldi und dessen Auftheilung in die Landesgerichte des XIX. Jahrhunderts.

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj 6. septembra. Položaj je še nespremenjen. Körber je bil včeraj v avdienci pri cesarju in je potem konferiral z Dzieduszyckim in s Kozlowskim, potem pa s Chlumeckim. Danes so se konference nadaljevale. Pri Körberju so bili najprej Bilinski, Kozlowski in Dzieduszycki, potem Jaworski in naposled Ebenhoch. Tudi Herold je že sem prišel. Poljaki se še vedno upirajo razpustu poslanske zbornice, vendar se sodi, da pride najbrž do razpusta. Stvar se odloči morda že jutri, v katerem slučaju bi se razpust v soboto razglasil, mogoče je pa še vedno, da ne pride do razpusta, v katerem slučaju bo morala vlada demisionirati.

Dunaj 6. septembra. Poroča se, da je za jutri sklican ministrski svet, da stori končni sklep glede položaja. Potrjena ta vest še ni.

Dunaj 6. septembra. „Wiener Abendblatt“ trdi, da odstopi gališki namestnik grof Pininski.

Praga 6. septembra. Češki listi se obširno bavijo z odporom poljskega kluba glede razpusta parlamenta. „Politik“ meni, da tiči za tem zopet grof Goluchowski. „Narodni Listy“

bičajo ostro poljski egoizem, rekši, da so Poljaki celo pripravljene podpirati novo persekucijo Čehov, samo da rešijo nekaj mandatov.

Draždane 6. septembra. Nacionalnoliberalna stranka je sklenila, da bo v prihodnjem zasedanju interpelirala vlado radi iztiranja nemških protestantskih pasttorjev iz Češke.

Washington 6. septembra. Vlada je sporočila v Petrograd, da umakne ameriško posadko iz Pekina šele potem, ko dobi uradno obvestilo, da se je ruska posadka umaknila.

Poslano.*)

Odgovor „Slovenca“ oziroma njegovemu poročevalcu na ostudno zavito poročilo o porotni obravnavi dne 5. t. m. „Bonač kontra Breskvar“

Vsak pravičen in pošten duhovnik, in le za te je „Slovenca“ poročilo v prvi vrsti namenjeno, bo koj, ako so mu razmere le količnik znane, spoznal, da je vse poročilo surov napad na mojo obrt in da izvira iz same zavisti umazane konkurence. Vprašam: zakaj se vedno tako povdarja, da je Kvas bil slučajno pri Breskvarju v službi, izučil ga je pa narodni knjigovoz Bonač! Resnica je, da je Kvas bil dve leti v Breskvarjevi službi **pa ne slučajno.** Ali se ne pravi to hinavsko govoriti „slučajno“? Breskvar je pred porotniki rekel, „Narod“ me je napadel, zakaj pa Breskvar ni „Naroda“ napadel ali celo tožil? Zakaj se je name spravil in me hinavsko v to affro tlačil? Breskvar je takrat zase koval umazano reklamo.

Če bi bil „Slovenec“ moj odgovor kot poslano vzprejel, gotovo ne bi bilo prišlo do tožbe. Jaz se ne bojim.

Zakaj se meni predbaciva, da dam na Nemškem razglednice delati? Poročevalca „Slovenca“ ve dobro, da delajo Nemci prav lepih finih razglednic za vse omikane narode, za Ruše, Francoze in Lahe, navadne pa se tudi doma delajo, da se napraviti kliše za eno ali več barv, take naroči Kat. tiskarna, jaz ali pa drugi. Moji so z Dunaja za druge ne vem, v Ljubljani se kliše nikjer ne izdelujejo. Z isto pravico smem poročevalca „Slovencevega“ vprašati: zakaj pred svojim pragom ne pometa? Zakaj da Katol. bukvarna, lahko rečem, za tisoče goldinarjev veznine mašnih in drugih knjig ven vežati, oziroma že vezane od zunaj dobi. Zakaj kat. bukvarna ne da lepega izgleda in ne da vsega dela domačim knjigovozom? Vsi bi imeli dosti dela in Breskvarju bi se težko poljubilo mene s tako grdo reklamo napadati.

Na druge čenče famoznega „Slovencevega“ poročevalca ne bom zdaj odgovarjal. Zagovorniku točenca, g. dr. Tomišku niso razmere čisto nič znane, saj je gospod zagovornik sam rekel, da je v zadnjem trenutku sprejel zagovornišvo. (Trkalo se je skoraj pri vseh drugih odvetnikih, a nobeden ni hotel zagovarjati Breskvarja.) Zagovornik je na srce porotnikov govoril tudi to-le: Kakor je obče znano, je Bonačev sin obenem delovodja. (Sedaj je pač 7 mesecev v Gradcu v šoli.) Gospod doktor ni premislil, da to, kar se je nanašalo izpovedi priče Jakopiča, se je godilo pred 5. leti, in takrat je bil moj sin komaj 14 let star, in tako mlad vendar ni bil za delovodjo. Menim, da se gospod doktor pri prihodnji obravnavi na to več ne bo opiral.

Kakor sem že omenil vse poročilo v „Slovenca“ ni družega nič kot atentat na mojo obrt, s tem se hoče mene pred katol. stranko očrniti, zato povdarja, da sem fante pošiljal po „Slov. Narod“. To ni družega kot umazana konkurenca. Taktika vaša je dandanes, nasprotnika ali konkurenta uničiti. (Saj bi bilo boljše, da nas kar postrelite, kakor pa počasi uničujete.)

Če pa hoče „Slovenec“ poročevalca vso zgodovino vedeti, zakaj se mene napada, sem na razpologo; samo zagotovilo moram imeti, da „Slovenec“ natisne moje pojasnilo.

Da sem jaz bogat človek, bi pljunil na tako umazano konkurenco, kakor jo delate. Žal, da mi je braniti svojo obrt, da sebe in svojo obitelj pošteno preživim, in braniti mi je tudi svojo čast. Knjigovozski mojster Fr. Breskvar trdi, da je Kvasa poznal le kot slabega delavca, in da ga je enkrat radi njegovega slabega vedenja odpravil in le na prošnjo njegovega očeta zopet v službo sprejel. Spricjevalo v delavskih bukvicah, ki to trditve pojasnjuje, pa se doslovno glasi:

13./VIII. 1898.
Endesgefertigter bestätiget hiemit, dass Ignatz Kvas, Buchbindergehilfe vom 7./II. 1898 bis 13./VIII. bei mir in Arbeit war und sich sehr fleissig, treuwilliger Zufriedenheit benommen hat und wegen Mangeln der Arbeit entlassen habe.

(Slovensko-nemški pečat.) **Fr. Breskvar Buchbinder.**

To je resnicoljubnost mojstra Breskvarja.

I. Bonač.

*) Za vsebino tega spisa je uredništvo odgovorno le toliko, kolikor določa zakon. (1812)

Bratje Sokoli!
V soboto (praznik) dne 8. septembra t. l. bode **društveni izlet v Vipavo.**

Vspored: Sokoli se zbirajo v popolni Sokolski opravi ob 1/6. uri zjutraj na južnem kolo-dvoru; odhod z brzovlakom ob 5. uri 58 minut, dohod v Postojno ob 1/8. uri; po zajutreku se odpeljejo Sokoli na vozeh; v Vipavi pozdrav na mitnici; skupni obed; ob 3. uri popoldne raz-vitje zastave v Gočah na trgu pred Vipavsko grajščino; ljudska veselica; javna telovadba „Sokola“; zvečer koncert s plesom v Vipavski čitalnici. — Povratak iz Vipave v nedeljo zjutraj ob 9. uri (eventuelno tudi lahko v soboto po noči ob 11. uri).

Bratje Sokoli! Ker se po dolgem prestanku zopet nudi prilika, da skupno poletimo v krasen del slovenske domovine, katero so opevali naši pesniki in preživimo nekoliko veselih ur med objubljenimi vrhmi prebivalci vipavske doline, Vas vabi na prav obilno udeležbo z bratakim:

Na zdar! **Odbor.**

Listnica uredništva.

Gosp. Franjo Šetina, učitelj v Črnomlju: Potrjujemo Vam, da niste pisali dopisa, v katerem je stalo „Slava, slava“ ne onega z dne 27. avgusta, da s tema dopisoma niste v nikaki zvezi in da sploh ne dopisujete za naš list.

Pri Ervinu Burdyah-u, lekarju v Škofji Laki se dobiva (321-60)

ustna voda

s novim antiseptikom

katero je sestavil zobozdravnik dr. Rade Friian, katera ohrani zobe smiraj zdrave in bele, ter samori vsako gnjilobo.

Steklenica, zadoščajoča za eno leto, stane 3 kroni, po pošti 3.05 kroni.

Umri so v Ljubljani:

Dne 2. septembra: Marija Sterk, trgovčeva hči, 8 mes., Zabajk št. 14, črevesni in želodčni katar.

Dne 3. septembra: Karol Gerbič, delavec, 33 let, Cesta na južno železnico št. 1, pljučnica. — Marija Černe, poštnega ekpeditorja hči, 8 let, Kladezne ulice št. 6, jetika. — France Perič, vojaški računski oficijal v p., 68 let, Tržaška cesta št. 21, otrpnenje mehurja.

Dne 4. septembra: Friderika Petrič, strojevodjeva hči, 1 1/2 mes., Domobrnska cesta št. 8, oslabljenje. — Henrich Zechner, delovodjev sin, 2 mes., Dunajska cesta št. 25, vnetje sopil.

V deželni bolnici:

Dne 1. septembra: Marjana Gabrič, gostinja, 74 let, naduha,

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306.3 m. Srednji aračni tlak 766.0 mm.

Sept.	Čas opa-zovanja	Stanje baro-metra v mm.	Temp.e-tura v °C	Vetrovi	Nebo	Padačina v 24 urah
5	9. zvečer	739.4	13.2	sr. szahod	jasno	0.0 mm.
6	7. zjutraj	738.5	9.1	sl. jzhod	megla	
	2. popol.	736.6	20.4	sl. jug	pol. oblak.	

Srednja včerajšnja temperatura 13.4°, nor-male: 16.3°.

Dunajska borza

dne 6. septembra 1900.

Skupni državni dolg v notah	97.65
Skupni državni dolg v srobu	97.25
Avstrijska zlata renta	116.90
Avstrijska kronna renta 4%	97.95
Ogrska zlata renta 4%	115.15
Ogrska kronna renta 4%	90.95
Avstro-ogrsko bančne delnice	1701. —
Kreditne delnice	668.50
London vista	242.02 1/2
Nemški drž. bankove za 100 mark	118.20
50 mark	23.62
30 frankov	19.31
Italijanski bankovci	90.35
C. kr. cekini	11.40

Firm. 249 Posam. II. 45/1.

Razglas.

Pri c. kr. deželni kot trgovski sodnji v Ljubljani se je izvršil vpis trdke „J. Skubic“

in Janeza Skubica, trgovca z moko v Sp. Šiški h. št. 86 kot imetelja te trdke v register za posamezne trdke.

C. kr. deželna kot trgovska sodnja v Ljubljani odd. III., dné 4. septembra 1900. (1810)

Ces. kr. avstrijske državne železnice.

Izvod iz voznega reda

veljaven od dne 1. junija 1900. leta.

Odhod iz Ljubljane juž. kol. Proga čez Trbiž. Ob 12. uri 5 m. po noči osonni vlak v Trbiž, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Ljubno; čez Selthal v Ansee, Isal, Solnograd, Zell ob jezeru, Lend-Gastein, Inomost; čez Klein- Reifling v Steyr, v Linc, na Dunaj via Amstetten. — Ob 7. uri 17 m. zjutraj osonni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Ljubno, Dunaj; čez Selthal v Solnograd, Inomost, čez Klein- Reifling v Linc, Budejevica, Plzen, Marijine vari, Hrb, Francove vari, Karlove vari, Prago, Lipsko; čez Amstetten na Dunaj. — Ob 11. uri 51 m. dopoldne osonni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Ljubno, Selthal, Dunaj. — Ob 4. uri 6 m. popoldne osonni vlak v Trbiž, Beljak, Celovec, Ljubno; čez Selthal v Solnograd, Lend-Gastein, Zell ob jezeru, Inomost, Bregenc, Curih, Genevo, Pariz; čez Klein-Reifling v Steyr, Linc, Budejevica, Plzen, Marijine vare, Hrb, Francove vare, Karlove vare, Lipsko, Dunaj via Amstetten. Ob 7. uri 9 min. sve-čer osonni vlak v Jesenice, Vrhu tega ob nedeljah in praznikih ob 5. uri 41 min. popoldne v Podnart-Kropo. — **Proga v Novomesto in v Kočevje.** Osonni vlaki: Ob 6. uri 54 m. zjutraj, ob 1. uri 5 m. popoldne, ob 6. uri 55 m. zvečer. — **Prihod v Ljubljano juž. kol. Proga iz Trbiža.** Ob 5. uri 15 m. zjutraj osonni vlak s Dunaja via Amstetten, iz Inomosta, Solnograda, Lince, Steyra, Isala, Ausseaa, Ljubna, Celovca, Beljaka, Franzensfeste. Ob 7. uri 45 min. zjutraj osonni vlak iz Jesenic. — Ob 11. uri 16 m. dopoldne osonni vlak s Dunaja via Amstetten, iz Karlovih varov, Heba, Marijinih varov, Plznja, Budejevic, Solnograda, Lince, Steyra, Pariza, Geneve, Curiha, Bregenca, Inomosta, Zella ob jezeru, Lend-Gasteina, Ljubna, Celovca, Pontabla. — Ob 4. uri 38 m. popoldne osonni vlak s Dunaja, iz Ljubna, Selthal, Beljaka, Celovca, Franzensfeste, Pontabla. — Ob 8. uri 51 m. svečer osonni vlak s Dunaja, iz Lipskega, Prage, Francovih varov, Karlovih varov, Heba, Marijinih varov, Plznja, Budejevic, Lince, Ljubna, Beljaka, Celovca, Pontabla. Vrhu tega ob nedeljah in praznikih ob 8 uri 20 min. svečer iz Podnarta-Kropo. — **Proga iz Novega mesta in Kočevja.** Osonni vlaki: Ob 8. uri in 21 m. zjutraj, ob 2. uri 32 m. popoldne in ob 8. uri 48 m. svečer. — **Odhod iz Ljubljane drž. kol. v Kamnik.** Ob 7. uri 28 m. zjutraj, ob 2. uri 5 m. popoldne, ob 6. uri 50 m. in ob 10 uri 25 m. svečer, poslednji vlak le ob nedeljah in praznikih. — **Prihod v Ljubljano drž. kol. iz Kamnika.** Ob 6. uri 49 m. zjutraj, ob 11. uri 6 m. dopoldne, ob 6. uri 10 m. in ob 9. uri 55 m. svečer, poslednji vlak le ob ne-deljah in praznikih. (1806)

Dijak

vsprejme se na stanovanje in hrano pri **Jerneju Babič** (1807) **na Starem trgu št. 26.**

Trgovski pomočnik

vojaščine prost, izurjen v železnini, želi vstopiti kot magaciner v kako tovarno ali temu primerno službo.

Ponudbe pod šifro „Železninar“ na upravništvo „Slov. Naroda“. (1749—3)

V separatnem salonu „Narodne kavarne“.

Danes in naslednje dni vsak dan od 1. ure popoldne do 7. ure zvečer neprestano:

Predstavljanje akustičnih umetnih del.

MIGNON- GRAFOFON in pariška čarobna lutka

Prvi reprodukuje orkestralne glasbe, razno-vrstne operne arije, pesni in romances, katere so peli izborni pevci in pevke.

Tako razlikopolnih fonografskih predstav še ni bilo tukaj.

„Čarobna lutka“ poje, govori in se smeje. Posebno je veselo za otroke in absolutna novost za Ljubljano.

Vstopnina 20 h (10 kr.), otroci 10 h (5 kr.). Vhod Gospodske ulice skozi kavarno ali Dvorski trg po stopnicah.

K obilni udeležbi vabi nujuljudneje **podjetnica.**

Böttger-ja podganska smrt

za popolno pokončanje vseh podgan, strupa prosta za ljudi in domače živali, à 40 kr. in 60 kr. se dobiva samo (1393-9) v deželni lekarni pri Mariji pomagaj M. Leustek-a v Ljubljani.

Z uspehom podganske smrti sem bil jako zadovoljen. Po prvem nastavljenju sem našel 18 podgan mrtvih in torej lahko vsakomur pripo-ročam to sredstvo. Schweinfurt 11. februvarja 1899. **L. Kres**, mlekarja.

Spretno, solidno potovalne uradnike

(akviziterje)

za vse zavarovalne stroke vsprejme proti visoki proviziji, sšasoma tudi s stalno plačo tukajšnji glavni zastop stare, na Kran-skem že dolgo poslujoče tuzemske zavarovalnice. Lastnoročno pisane ponudbe naj se pošil-jajo pod: „akviziter 25“ upravništvu „Slov. Naroda“. (1531-11)

Št. 723. **Pričetek tečaja.**

Prvi mestni slovenski otroški vrtec v Komenskega ulicah in drugi mestni slovenski otroški vrtec v Cerkvenih ulicah se letos otvorita v sredo, dné 19. septembra

s sv. mašo, katera bode za I. otroški vrtec v farni cerkvi pri sv. Petru, za II. otroški vrtec v farni cerkvi v Trnovem ob polosmih zjutraj. Vpisovali se bodo otroci v ponedeljek, dné 17. in v torek, dné 18. septembra t. l. od devetih do dvanajstih dopoludne in od treh do petih popoldne, za vsaki otroški vrtec v dotičnih šolskih prostorih, in sicer v Komenskega ulicah št. 12 (I. nadstropje) in v Cerkvenih ulicah št. 21.

C. kr. mestni šolski svet v Ljubljani dné 30. avgusta 1900. (1782-2)

Pričetek šole na mestnih ljudskih šolah.

Na mestnih ljudskih šolah v Ljubljani in sicer: Na I. in II. mestni deški 5 razrednici, na mestni nemški deški 5 razrednici, na mestni deklški 8 razrednici, na vnanjih deklških šolah pri ss. Uršulinkah, na mestni nemški deklški 6 razrednici in mestni 2 razrednici na Barji začne se šolsko leto 1900/1901.

v torek, dne 18. septembra t. l.

s klicanjem sv. Duha. Za vpisavanje bivših in sprejemanje novih učencev in učenk je določen 17. september t. l. Vpisavalo in sprejemalo se bode: za I. mestno deško 5 razrednico v šolskem poslopju v Komenskega ulicah; za drugo mestno deško 5 razrednico v šolskem poslopju na Cojzovi cesti; za mestno deško nemško 5 razrednico v šolskem poslopju na Erjavčevi cesti; za vnanje deklške šole pri ss. Uršulinkah v uršulinskem samostanu; za mestno nemško deklško 6 razrednico v šolskem poslopju na Erjavčevi cesti, za mestno deklško 8 razrednico v šolskem poslopju na Erjavčevi cesti, in za mestno 2 razrednico na Barji v šolskem poslopju na Karolinski zemlji. Otroci, ki ne stanujejo v Ljubljani smejo se sprejemati v mestne šole le z do-voljenjem c. kr. mestnega šolskega sveta. (1781-2)

C. kr. mestni šolski svet v Ljubljani dne 30. avgusta 1900.

Važno za vse srednješolce, po-sebno pa za enoletno-prostovoljske aspirante.
V vseh knjigarnah monarhije se dobiva za-držaj učnega gradiva za vsposobljenostno skušnjo za enoletno prostovoljno službo z dotičnimi bram-benimi predpisi, obrazci prošenj za komaj imena vredni znesek 1 K 50 h. (1741-5)

Trgovski učenec

z dobrimi šolskimi spričevali vsprejme se v trgovino z mešanim blagom. (1803)

Viktor Aumann
Krško, Dolensko.

Učenca

sprejme takoj (1801-2)

J. Kapsch-a naslednik
Adolf Wagenpfeil
juvelir na Jurčičevem trgu št. 2.

Slovenskega stenografa

sprejme takoj (1793-2)

odvetnik dr. Franko v Gorici.

Proda se (1756-3)

hiša števil 18

v Streliških ulicah. Izve se pri gosp. dr. Vallentschag-u, odvetniku v Ljubljani (Dvorni trg št. 3).

Trgovski pomočnik

izurjen v manufakturni kakor tudi v špe-cerijski stroki, želi sedanjo službo spre-meniti. Ponudbe blagovolijo naj se pošiljati pod J. K. št. 26 Kočevje. (1774-3)

Vabilo

izrednemu občnemu zboru posojilnice v Radovljici kateri se bode vršil v četrtek, dné 20. septembra 1900 popoldne ob 3. uri v gostilniških prostorih g. Frana Kunstl-a v Radovljici s sledečim dnevnim redom:

1. Sklepanje o zgradbi združnega poslopja.
 2. Sklepanje o predlagani podpori za pogo-relce na Ribnem.
 3. Slučajnosti.
- (1809)

M. š. sv.